

Nr 138.

Av herr **Bärg** m. fl., om anslag till svenska sparbanksföreningen för bedrivande av verksamhet till sparsamhetens befrämjande.

I den vid 1925 års riksdag inför andra kammaren väckta motionen nr 42 innefattande förslag om utredning angående de åtgärder, som från statens sida ytterligare kunna vidtagas för sparsamhetens befrämjande bland vårt folk, framhölls bland annat, att en väl planlagd och organiserad föreningsrörelse med uppgift att verka för en mera allmän sparsamhet bland vårt folk vore av sådan betydelse, att den förtjänade organiseras och stödjas av staten. Motionen innehöll även förslag, att man genom skapandet av nya sparformer såsom t. ex. införande av sparobligationer skulle ytterligare stimulera till sparsamhet.

Vid motionens behandling anförde första kammarens andra tillfälliga utskott bland annat, att en än mera utvecklade känsla för sparsamhet hos vårt folk i dess helhet än den för närvarande rådande vore synnerligen önskvärd. Utskottet hyste emellertid inga större förhoppningar, att staten, genom skapande av nya former för kapitalplacering, kunde göra någon insats i berörda avseende utan framhöll, att problemets kärnpunkt måste ligga i att vidtaga åtgärder, som hava till syfte att förmå allmänheten att begagna sig av de talrika och lämpliga former för placering av sparmedel, som redan finnas, samt att därför propaganda för sparsamhet borde bedrivas bland alla åldrar och samhällsklasser, särskilt då bland de unga, som därigenom få med sig ut i livet en värdefull kunskap, varför man i skolorna och hemmen måste söka bibringa dessa känslan för sparsamhet och betydelsen därav för dem själva.

Andra kammarens fjärde tillfälliga utskott framhöll i sitt utlåtande över motionen, att detsamma, i likhet med motionärerna, ansåg det vara en angelägenhet av allra största samhällseliga betydelse, att intresset för sparsamhet befrämjades bland vårt folk och framför allt bland det uppväxande släktet och att åtgärder i dylikt syfte borde vidtagas, enär mycket skulle stå att ytterligare vinna på ifrågavarande område genom en planmässigt bedriven propagandaverksamhet.

Vid motionens behandling i första kammaren framhölls, att möjligheterna för allmänheten att på ett fördelaktigt sätt placera sina besparingar voro så talrika, att det knappast behövdes några åtgärder för skapande av nya sådana möjligheter, men vad som däremot saknades vore viljan till sparsamhet.

Vid ärendets avgörande beslutade andra kammaren i enlighet med utskottets förslag, att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida och på

vad sätt staten ytterligare kunde bidra till ökad sparsamhet bland vårt folk, och att Kungl. Maj:t därefter måtte vidtaga de åtgärder, vartill utredningen kunde giva anledning.

Första kammaren beslöt däremot att icke biträda andra kammarens i ärendet fattade beslut, varigenom några åtgärder i motionens syfte ej kommo till stånd.

Sedan ifrågavarande motion avgjordes vid 1925 års riksdag, har emellertid denna fråga kommit i ett nytt läge därigenom, att Svenska sparbanksföreningen i början av sistlidet år beslutat inrätta en särskild avdelning inom föreningen för bedrivande av sparsamhetspropaganda.

Denna avdelning har bland annat erhållit följande arbetsuppgifter:

att söka åstadkomma broschyrer med sparsamhetstendens, lämpade för spridning bland skolungdomen,

att utgiva en skolpartidskrift med lärorikt och underhållande innehåll, inriktat på sparsamhet,

att, sedan kungl. skolöverstyrelsen på sparbanksföreningens framställning utfärdat bestämmelser om undervisning i sparsamhet vid landets skolor, åstadkomma en handbok för denna undervisning samt

att på lämpligt sätt organisera propagandan å den internationella sparsamhetsdagen.

Föreningen har under förlidet år utgivit en av scoutchefen majoren Ebbe Lieberath författad broschyr med sparsamhetstendens benämnd "Pojkarna i fyran", vilken utgått i cirka 125,000 exemplar. Dessutom förberedes ett flertal dylika publikationer. — Av den planerade skolpartidskriften, som är avsedd att utkomma med fyra nummer per läsår, ha hittills tvenne nummer utgivits, vilka utgått i omkring 150,000 exemplar vardera. — Nämnda skrifter utdela sparbankerna gratis bland skolungdomen.

I samråd med kungl. skolöverstyrelsen har propagandaavdelningen hänvänt sig till professor Sven Brisman och andre folkskoleinspektören i Stockholm Carl Lidman, vilka åtagit sig utarbetandet av ovannämnda handbok för undervisning i sparsamhet, vars utgivande för närvarande förberedes.

Sedan en internationell sparsamhetskongress i Milano i oktober 1924, representerande 27 nationer, beslutat inrätta en särskild "sparsamhetens dag", som varje år den 31 oktober skulle firas i hela den civiliserade världen, har avdelningen under sistlidet år sökt organisera densamma även i vårt land och därvid med stöd av så gott som hela den svenska pressen fått publicerade ledande artiklar med sparsamhetstendens, varjämte å sagda dag det första numret av ovannämnda skolpartidskrift utdelades i ett stort antal av landets skolor. Enligt de bestämmelser, som av internationella sparsamhetsinstitutet fastställts för sagda dags firande, bör den reklam, som då göres, ej ha till syfte att framhålla någon viss sparbank, utan endast avse sparandet i allmänhet.

För att emellertid hos hela vårt folk kunna främja känslan av sparsamhetens betydelse såväl för den enskilde som för samhället, är det ej tillräckligt att göra

propaganda en enda dag av året, utan bör densamma organiseras såsom en under hela året fortgående upplysningsverksamhet.

I den mån denna verksamhet genom utdelande av broschyrer och barntidskrifter avser att inriktas såsom en speciell propaganda för de olika sparbankerna, är det ju i sin ordning, att dessa få bära kostnaderna för densamma. Blir det däremot fråga om en under året fortlöpande verksamhet, som ej tager sikte på att propagera för något visst institut eller någon särskild sparform, utan hålles i mera allmänna former, kan det med skäl ifrågasättas, om sparbankerna äro berättigade att med sina medel bestrida kostnaderna. I varje fall kunna sparbankerna med sin lokala propaganda ej nå hela landet, enär i vissa län såsom t. ex. i de norrländska endast ett fåtal sparbanker finnas. Särskilt då det gäller förutnämnda handbok för undervisning i sparsamhet, är det ju av största betydelse, att densamma blir tillgänglig för landets samtliga skolor. Dessutom får man taga hänsyn till, att en del sparbanker på grund av sparbankslagens bestämmelser ej hava möjlighet att anslå medel för sparpropaganda.

Vad beträffar firandet av den ovannämnda internationella sparsamhetsdagen har i vissa länder, såsom Spanien och Belgien, staten genom sina organ ombesörjt dess organisation och bestritt därmed förenade kostnader. Ävenså har i romersk-katolska stater kyrkan, på påvens initiativ, lämnat sin medverkan till dagens firande.

Angående skolundervisning i sparsamhet ha i Förenta staterna olika unionsstater genom sina undervisningsdepartement utgivit program och läroböcker för denna undervisning. Även i andra länder har staten genom sina organ ägnat denna fråga sin uppmärksamhet och lämnat verksamheten sitt ekonomiska stöd.

Om en mera allmänt lagd sparsamhetspropaganda kan komma till stånd, bör densamma på sitt program bland annat upptaga följande uppgifter:

att organisera en oavlåtligt genom pressen fortgående upplysningsverksamhet i olika frågor, som kunna vara av betydelse för den enskildes ekonomi, samt bland allmänheten sprida broschyrer med sparsamhetstendens,

att intressera olika ideella organisationer för att i sin verksamhet upptaga propaganda för sparsamhet,

att efter amerikanskt mönster eventuellt organisera sparsamhetens dag såsom en sparsamhetsvecka, under vilken en mera intensiv, hela landet omfattande propaganda kommer till stånd,

att få till stånd föreläsningar i ämnet, vilka helt eller delvis bestridas av propagandainstitutionen och vilka särskilt inriktas på att för allmänheten klarlägga, att ökad sparsamhet ej betyder minskade utkomstmöjligheter, utan tvärtom ökade tillfällen till arbetsförtjänst,

att, med hänsyn därtill att sparsamheten mera är en fråga om utgifter än om inkomster, låta upprätta budgetböcker samt söka intressera allmänheten för ordnad bokföring av sina utgifter samt införande av en ordnad plan för sin ekonomi,

att anordna kurser i huslig ekonomi, vilka verkligen taga sikte på att hos den enskilde väcka intresset för en sund hushållning.

Frågan huruvida värdefulla resultat verkligen kunna vara att vinna genom offerande av medel på propaganda för sparsamhet kan anses besvarad redan genom de inledningsvis anförda uttalandena från riksdagens båda kamrar. Att ett rikt fält för ett sådant arbete finnes är otvivelaktigt.

Uttagningarna i landets sparbanker under åren 1921—1925 hava överstigit insättningarna med 23,5 millioner kronor, vilket i detta sammanhang torde böra meddelas.

För de medel, som genom ökad sparsamhet må kunna tillföras vår penningmarknad, torde ej vara svårt att finna en lämplig och naturlig placering. Man torde kunna hoppas, att våra sparbanker i större utsträckning måtte kunna övertaga finansierandet av egnahemsrörelsen, såväl då det gäller nybildandet av jordbrukslägenheter som skapandet av egna hem för bostadsändamål.

Utgifterna för en mera allmänt hållen sparpropaganda ävensom omkostnaderna för spridandet av ovannämnda handbok för sparsamhetsundervisning i trakter, där sparbanker ej finnas, torde såsom ovan sagts näppeligen kunna bestridas av landets sparbanker. Otvivelaktigt är det av största intresse, att en propagandaverksamhet av den art som här skisserats erhåller understöd. Då nu ej något organ för handhavande av denna verksamhet behöver nyskapas, utan det torde vara möjligt att genom utvidgning av den avdelning för sparpropaganda, som svenska sparbankerna inrättat, kunna få till stånd en mera allmänt hållen sparpropaganda, tillåta vi oss föreslå, att riksdagen ville bevilja ett anslag av 25,000 kronor per år att utgå under förslagsvis 3 år och ställas till svenska sparbanksföreningens förfogande för ifrågavarande ändamål.

Härmed kan man tänka sig skulle följande utgifter bestridas:

Bidrag till utgivande av en handbok för undervisning i sparsamhet, vilken beräknas att avgiftsfritt tillhandahållas cirka halva antalet av landets lärare, eller 18,000 ex. à 1 krona, fördelade på tre år	Kr.	6,000:—
100 föreläsningar i sparsamhetsfrågor per år à 40 kronor....	„	4,000:—
Honorar för artiklar i olika sparsamhetsfrågor att publiceras i pressen	„	3,000:—
Bidrag för spridande av budgetsböcker kombinerade med kassaböcker	„	2,000:—
Bidrag till kostnaderna för spridande av broschyrer avsedda för vuxna, 300,000 st. à 3 öre	„	9,000:—
Övriga kostnader	„	1,000:—
		<hr/>
	Summa kronor	25,000:—

Med kännedom om den försiktighet, som karakteriserar ledningen av svenskt sparbanksväsen, bör riksdagen med förtroende kunna åt sagda förening uppdraga handhavandet av dessa medel i enlighet med de bestämmelser för deras användande, som må kunna finnas lämpligt att utfärda.

Med stöd av det anförda tillåta vi oss hemställa,

att riksdagen måtte för ifrågavarande ändamål under åttonde huvudtiteln, avdelning K. folkbildningsåtgärder i övrigt, bevilja ett anslag av 25,000 kronor för budgetåret 1927—1928 att på de villkor och efter de föreskrifter, som Kungl. Maj:t må kunna komma att i ärendet meddela, ställas för ifrågavarande ändamål till förfogande för svenska sparbanksföreningen.

Stockholm den 21 januari 1927.

A. J. Bärq.

Jöns Pålsson.

Edw. Larson.

Nils Ant. Nilsson.
